

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 141/2018-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. apríla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Miloslavom Šimkovičom, advokátska kancelária AK MS s. r. o., Galandova 3, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva a práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 9/2017 z 25. júla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a obchodnej spoločnosti [REDACTED] o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka v 1. rade“), a obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka v 2. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva a práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 9/2017 z 25. júla 2017.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 35 Cb 141/2012-198 z 8. septembra 2015 zakázal odporcovi v 1. rade [REDAKOVANÉ] scudziť alebo zaťažiť jeho obchodný podiel v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorý vo výške 100 % v označenej spoločnosti vlastnil najprv otec odporcu v 1. rade, a to odporca v 3. rade, ktorý tento obchodný podiel vo výške 100 % k 3. októbru 2011 previedol na svoju manželku, teda odporkyňu v 2. rade (sťažovateľka v 1. rade), ktorá ho následne k 30. decembru 2011 zmluvne previedla na svojho syna [REDAKOVANÉ], teda na už zmieneného odporcu v 1. rade, ktorý sa tak stal jediným spoločníkom obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], a odporcovia v 2. (t. j. sťažovateľka v 1. rade) a 3. rade sú jej konateľmi. Označeným uznesením okresný súd súčasne odporcom v 2. a 3. rade a tiež obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], ako povinnej osobe (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“), ktorá nebola účastníkom konania vo veci odporovateľnosti právnych úkonov odporcov v 1. – 3. rade, uložil povinnosť zdržať sa akýchkoľvek právnych úkonov v mene [REDAKOVANÉ], ktoré by smerovali k scudzeniu jej majetku. Okresný súd tak predbežným opatrením rozhodol v konaní, v ktorom sa navrhovatelia domáhali

odporovateľnosti, t. j. právnej neúčinnosti právnych úkonov (konkrétne zmlúv o prevode obchodného podielu) odporcov v 1. – 3. rade voči nim, ktoré mali byť realizované s cieľom ukrátiť navrhovateľov ako veriteľov odporcu v 3. rade (pred prevodom obchodného podielu to bol prvotný vlastník [REDACTED]), a to aj napriek tomu, že navrhovatelia mali svoju pohľadávku v sume 331 939,19 € s prísl. voči odporcovi v 3. rade verifikovanú rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 4 C 253/07 z 22. júla 2009, ktorý sa v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu stal právoplatným 6. decembra 2011.

3. Uznesenie okresného súdu o predbežnom opatrení č. k. 35 Cb 141/2012-198 z 8. septembra 2015 bolo v odvolacom konaní potvrdené uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob 295/2015-239 zo 16. novembra 2015 a dovolanie odporcov v 1. – 3. rade (odporkyňa v 2. rade je sťažovateľkou v 1. rade, pozn.), ako aj dovolanie [REDACTED], ako povinnej osoby (t. j. právny predchodca sťažovateľky v 2. rade, pozn.) bolo napádaným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 9/2017 z 25. júla 2017 ako neprípustné odmietnuté (uznesenie najvyššieho súdu bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky v 1. rade a konateľovi sťažovateľky v 2. rade doručené 6. októbra 2017).

4. Z bodu 65 uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 9/2017 z 25. júla 2017 vyplýva, že obchodná spoločnosť „... [REDACTED] ... bola dňom 31. 05. 2017 zrušená. K jej zániku došlo v dôsledku zlúčenia s obchodnou spoločnosťou [REDACTED]. (na základe zmluvy o zlúčení vo forme notárskej zápisnice č. N 315/2017, NZ 16289/2017, NCRI 16624/2017 zo dňa 15. 05. 2017), ktorá sa tak stala právnym nástupcom zaniknutej spoločnosti (§ 69 ods. 3 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník)“.

5. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv v príčinnej súvislosti s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 9/2017 z 25. júla 2017, ktoré považujú za arbitrárne z dôvodu, že podľa ich názoru sa najvyšší súd ústavne neudržateľným spôsobom vysporiadal s ich dovolacími dôvodmi, ktoré subsumovali pod § 237 ods. 1 písm. b), c) a f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Ustanovenie § 237 ods. 1 písm. b) OSP, podľa účinného znenia ktorého

v rozhodnom čase (dovolanie podané 31. decembra 2015, pozn.) „*Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania*“, sťažovatelia odôvodnili tým, že okresný súd a stotožnil sa s ním aj krajský súd a napokon aj najvyšší súd v konaní o odporovateľnosť právnych úkonov, a to zmlúv o prevode obchodného podielu medzi odporcami v 1. – 3. rade, mal predbežným opatrením uložiť povinnosť nielen odporcovi v 3. rade, ale aj odporcom v 1. a 2. rade a tiež aj obchodnej spoločnosti [REDACTED], a to aj napriek tomu, že tieto subjekty nie sú a nikdy neboli dlžníkmi navrhovateľov, ktorí boli veriteľmi len vo vzťahu k odporcovi v 3. rade. Dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. c) OSP, podľa účinného znenia ktorého v rozhodnom čase „*Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený*“, sťažovatelia v dovolaní odôvodnili tým, že v konaní o odporovateľnosť právnych úkonov, v ktorom bolo vydané aj preskúmané predbežné opatrenie navrhovateľov, zastupoval advokát, ktorému síce udelili splnomocnenie, avšak toto malo byť obmedzené len na ich zastupovanie v konaní pred Okresným súdom Bratislava IV vedenom pod sp. zn. 4 C 253/07, v ktorom bol potvrdený nárok navrhovateľov na peňažné plnenie voči odporcovi v 3. rade, avšak toto splnomocnenie nemalo byť navrhovateľmi tomuto advokátovi udelené aj na ich zastupovanie v dotknutom konaní o odporovateľnosti právnych úkonov. Tento dovolací dôvod sťažovatelia odôvodnili aj tým, že podľa ich názoru na strane odporcov v 1. a 2. rade nie je daná pasívna legitímácia z dôvodu, že neboli a nie sú dlžníkmi navrhovateľov, ktorým je len odporca v 3. rade. Napokon dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, podľa účinného znenia ktorého v rozhodnom čase „*Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom*“, mal byť podľa sťažovateľov naplnený tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo riadne odôvodnené, okresný súd nedostatočne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil.

6. V súvislosti s odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k dovolacím dôvodom sťažovateľov sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

«*Jednotlivé dovolacie dôvody boli vyhodnotené dovolacím súdom ústavne neprípustne a svojvoľne (diskriminačne), prísne formalisticky, povrchno, zjavne*

v neprospech sťažovateľov. Prísny formalizmus jasne vyplýva z obsahu odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu, kedy prevažná časť odôvodnenia je iba „hľadanie“ dôvodov, z ktorých by sa vecou dovolací súd nemusel zaoberať.

Zo strany dovolacieho súdu nedošlo k riadnemu a zákonnému vysporiadaniu sa s rozhodujúcimi a podstatnými skutočnosťami, tým vyvolávajúc u sťažovateľov dôvodnú obavu o zákonné a nestranné rozhodnutie, zodpovedajúce princípu právnej istoty a legitímneho očakávania, kedy v duchu odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu deklarované hmotnoprávne či procesné pochybenie súdov nižších stupňov zostalo nepovšimnuté a zarážajúco bagatelizované dovolacím súdom ako prípadný dovolací dôvod...

Podstatnými skutkovými a právnymi okolnosťami, vyplývajúcimi z procesnej, ako aj hmotnoprávnej úpravy, ktoré žalobcovia neosvedčili a s ktorými sa nevyvsporiadali relevantne ani dovolací súd boli:

- rozpor označených účastníkov konania v konaní o predbežnom opatrení s hmotnoprávnou úpravou (§ 42b Občianskeho zákonníka) a procesnou úpravou (§ 90 OSP), čo platí pri vzájomnej súvislosti aj pre konanie vo veci samej, nezákonne účastník [REDACTED],

- nesplnenie materiálnych predpokladov na nariadenie predbežného opatrenia (§ 74 ods. 1 v spojení s § 75 ods. 2 OSP),

- neosvedčenie dôvodnosti návrhu na nariadenie predbežného opatrenia voči tretím osobám rozdielnym od označených účastníkov konania vo veci samej (§ 76 ods. 2 OSP),

- podanie návrhu vo veci samej a návrhu na vydanie predbežného opatrenia na základe neplatného plnomocenstva resp. plnomocenstva udeleného žalobcami v inom súdnom konaní,

- predbežným opatrením obmedzované konateľské oprávnenie v rozpore s ustálenou súdnou praxou a Obchodným zákonníkom, ktorý upravuje práva a postavenie konateľov a spôsoby obmedzenia konania v mene spoločnosti, čo zákon nedáva do právomoci súdu, najmä ak spoločnosť nie je dlžníkom žalobcov a ani účastníkom konania, nezákonnosť rozhodnutia založeného na stotožňovaní majetku obchodnej spoločnosti a obchodného podielu spoločníka, čo ustálená judikatúra vylučuje.»

7. Sťažovatelia podanou sťažnosťou tiež namietajú, že najvyšší súd nenapravil pochybenia súdov nižšieho stupňa, ktoré podľa ich názoru nemali osvedčenú naliehavú potrebu vydania predbežného opatrenia v konaní o odporovateľnosti právnych úkonov so zreteľom na ochranu práv veriteľov (navrhovateľov), pričom v tejto súvislosti v sťažnosti tiež uviedli:

„Ak v majetku dlžníka bola vec nahradená jej zodpovedajúcim peňažným plnením, nedochádza k zmenšeniu jeho majetku a tým ani k ukracovaniu uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky veriteľa. V danom prípade ide len o realizáciu vlastníckeho práva...

... právne úkony, na základe ktorých dlžník prevádza majetkové hodnoty za primerané plnenie nie sú odporovateľné, a to aj v prípade, ak po ich vykonaní ostane neuspokojená pohľadávka veriteľa, nakoľko nedochádza k objektívnemu zmenšeniu majetku dlžníka, ale iba tzv. transformácií majetkových hodnôt na kapitálové.“

8. Okrem uvedeného sťažovatelia namietajú, že „Dovolací súd svojvoľne považoval za právneho nástupcu [REDAKOVANÉ], ktorý mal iných spoločníkov a nebol v žiadnom právnom vzťahu so žalobcami. Predbežné opatrenie je vydané v konaní, kde [REDAKOVANÉ] nie je účastníkom konania a ani ním nemôže byť...

V spojení s porušením čl. 46 ods. 1 Ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru došlo u spoločnosti [REDAKOVANÉ] svojvoľným určením právneho nástupníctva [REDAKOVANÉ] zo strany dovolacieho súdu k porušeniu práva na ochranu vlastníctva vyplývajúceho z čl. 20 Ústavy.“

9. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo/9/2017 zo dňa 25. 7. 2017 boli porušené základné práva a slobody sťažovateľov podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné práva a slobody podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ľudské práva a základné slobody podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo/9/2017 zo dňa 25. 7. 2017 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na nové rozhodnutie.

Sťažovateľom sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 198,01 €, ktoré je povinný Najvyšší súd SR zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na bankový účet právneho zástupcu sťažovateľov, Advokátskej kancelárie AK MS s. r. o...“

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. V súvislosti s napádaným uznesením najvyššieho súdu sa žiada v prvom rade podotknúť, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie

a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

13. Pokiaľ ide o prvú skupinu námietok sťažovateľov týkajúcu sa ich nespokojnosti s odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k ich dovolacím dôvodom, najvyšší súd svoje rozhodnutie v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 237 ods. 1 písm. b) OSP v podstatnej časti odôvodnil takto:

„Vo vzťahu k procesnej vade konania podľa § 237 ods. 1 písm. b) O. s. p. dovolatelia namietli, že súd prvého stupňa nariadil predbežné opatrenie voči osobám, ktoré nie sú podľa nich účastníkmi konania.

Podľa § 237 ods. 1 písm. b) O. s. p., dovolanie je prípustné, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Spôsobilosťou byť účastníkom konania sa rozumie spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré procesné právo priznáva účastníkom konania (procesná subjektivita).

Spôsobilosť byť účastníkom konania upravuje Občiansky súdny poriadok v § 19, v zmysle ktorého túto spôsobilosť má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Spôsobilosť byť účastníkom konania patrí medzi základné procesné podmienky konania, ktoré má súd povinnosť skúmať aj bez návrhu po celý čas konania (§ 103 O. s. p.). Jej predpokladom je hmotnoprávna subjektivita vo význame spôsobilosti mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti u fyzických osôb vzniká narodením a zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne jej vyhlásením za mŕtvu (§ 7 ods. 1, 2 OZ). Procesné právo môže spôsobilosť byť účastníkom konania priznať v niektorých prípadoch aj subjektom, ktoré podľa hmotného práva nie sú spôsobilé mať práva a povinnosti (napr. § 186 ods. 1 O. s. p.). Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 OZ). Ak po začatí súdneho konania

účastník spôsobilosť byť účastníkom konania stratí, postup súdu v konaní upravuje § 107 O. s. p., podľa ktorého ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť, alebo či môže v ňom pokračovať. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania a má za následok zastavenie konania (§ 104 ods. 1 O. s. p.), pretože tento nedostatok nemožno odstrániť ani postupom podľa § 43 O. s. p., keďže nejde o vadu podania spočívajúcu v jeho neúplnosti alebo nesprávnosti.

Dovolatelia vo veci konajúcim súdom vytkli, že predbežné opatrenie je nariadené voči osobám, ktoré nie sú účastníkmi konania o odporovateľnosť právneho úkonu, konkrétne že nimi nie sú (a podľa tvrdenia dovolateľov byť ani nemôžu) odporcovia v 1. a 3. rade a spoločnosť [REDAKOVANÉ]. Jediným zákonným účastníkom konania by podľa dovolateľov mohla byť odporkyňa v 2. rade ako osoba majúca podľa tvrdenia navrhovateľov z prevodu obchodného podielu prospech, ktorá okolnosť však v konaní zatiaľ preukázaná nebola.

Účastníctvo v konaní upravuje § 90 O. s. p., podľa ktorého účastníkmi konania sú navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný) alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje. V konaní, ktoré možno začať i bez návrhu, sú účastníkmi aj tí, o právach alebo povinnostiach ktorých sa má konať (§ 94 ods. 1 veta prvá O. s. p)...

Dovolací súd zdôrazňuje, že procesné oprávnenia, týkajúce sa akejkoľvek dispozície s návrhom na začatie konania, vrátane jeho predmetu, ako aj označenia okruhu účastníkov konania, prináležia výlučne navrhovateľovi, ktorý je tzv. dominus litis - pán sporu. Navrhovateľ, resp. navrhovatelia sú tými účastníkmi konania, ktorí rozhodujú o existencii sporu a je na jeho (ich) vôli, či návrh na začatie konania podajú, a či aj v jeho priebehu bude mať záujem na ďalšom vedení sporu a v akom rozsahu, a to pokiaľ ide o subjekty na strane odporcu, ako i rozsah žalovaného nároku.

Dovolateľmi namietaná okolnosť, či odporcovia sú alebo nie sú dlžníkmi navrhovateľov, je otázkou vecnej legitímácie (aktívnej na strane navrhovateľov a pasívnej na strane odporcov), ktorou sa rozumie hmotnoprávny vzťah účastníka konania k prejednávanej veci. Má ju iba ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v konaní rozhoduje. Otázkou, či navrhovateľ bol v spore aktívne legitimovaný, t. j. či bol

nositeľom tvrdeného hmotného práva, a či správne označil osobu - nositeľa tvrdenej povinnosti, teda či ním označený odporca, v tomto prípade odporcovia, boli v spore naozaj pasívne legitimovaní, rieši súd až v samom závere konania. Až z meritórneho rozhodnutia vyplynie autoritatívny záver o otázke vecnej legitimácie účastníkov konania a posudzovať túto otázku v tomto štádiu konania je predčasné a vzhľadom na neukončené dokazovanie vo veci samej aj nemožné.“

14. Z citovaného je zrejmé, že najvyšší súd priam učebnicovým spôsobom ozrejmil rozdielnosť elementárnych právnych pojmov, akými sú právna subjektivita (spôsobilosť byť nositeľom práv a povinností), s ktorou korešponduje pojem spôsobilosť byť účastníkom konania (spôsobilosť byť nositeľom procesných práv a povinností) na jednej strane a pojem pasívnej a aktívnej vecnej legitimácie, ktoré si sťažovatelia evidentne zamieňajú. Sťažovateľmi aplikovaný dovolací dôvod podľa v rozhodnom čase účinného ustanovenia § 237 ods. 1 písm. b) OSP je založený na predpoklade, že zmätočnosť konania je založená tým, že súd by konal ako s účastníkom konania s osobou, ktorej nesvedčí spôsobilosť byť účastníkom konania, t. j. znamenalo by to, že súd by konal ako s účastníkom konania s fyzickou osobou, ktorá už zomrela alebo bola vyhlásená za mŕtvu, alebo so zaniknutou právnickou osobou, čo však nebol daný prípad. Z toho, že sťažovatelia tento dovolací dôvod odôvodnili tým, že podľa ich názoru odporcovia v 1. – 3. rade, ako aj obchodná spoločnosť XXXXXXXXXX nemôžu byť účastníkmi konania, pretože nie sú dlžníkmi navrhovateľov, teda podľa nich im nesvedčí hmotnoprávna povinnosť, o ktorú sú žalovaní, je nepochybné, že sťažovatelia si pojem spôsobilosti byť účastníkom konania na strane odporcov celkom mylne zamieňajú s pojmom ich pasívnej vecnej legitimácie, ktorá vypovedá o tom, či odporcom v skutočnosti svedčí alebo nesvedčí hmotnoprávna povinnosť alebo právo, o ktoré sú žalovaní, a zistenie tejto otázky je predmetom samotného (dokazovania) súdneho konania, v závislosti od vyriešenia ktorej súd napokon žalobe vyhovie alebo ju zamietne. Z uvedeného hľadiska tak závery najvyššieho súdu o nenaplnení dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. b) OSP vzhľadom na argumentáciu sťažovateľov možno považovať za logické, majúce oporu v aplikovanej právnej úprave, a teda za ústavne udržateľné.

15. V súvislosti s dovolacím dôvodom sťažovateľov podľa § 237 ods. 1 písm. c) OSP, ktorého naplnenie sťažovateľa odôvodnili nedostatkom kvalifikovaného právneho zastúpenia na strane navrhovateľov, ktorí podľa ich názoru nie sú z toho dôvodu aktívne vecne legitimovaní, najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„... dovolatelia namietli procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. c/ O. s. p., tvrdiac, že navrhovatelia nemajú dostatok procesnej spôsobilosti účastníka konania na nariadenie predbežného opatrenia, keďže nie sú riadne zastúpení. S uvedeným názorom dovolateľov sa dovolací súd nestotožňuje.

Podľa § 237 ods. 1 písm. c/ O. s. p., dovolanie je prípustné, ak účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený.

Spôsobilosť samostatne konať pred súdom ako účastník konania (procesnú spôsobilosť) má každý v takom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (§ 20 O. s. p.).

Podľa § 8 ods. 1, 2 OZ, spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva. Takto nadobudnutá plnoletosť sa nestráca ani zánikom manželstva ani vyhlásením manželstva za neplatné.

Procesná vada konania podľa § 237 ods. 1 písm. c/ O. s. p. sa môže vyskytnúť len u fyzickej osoby ako účastníka konania (resp. u jej zákonného zástupcu) a z fyzických osôb sa môže týkať len osoby maloletej, osoby, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoby, ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená. Aby bol naplnený dôvod zmätočnosti podľa § 237 ods. 1 písm. c/ O. s. p., musí ísť o prípad, kedy súd konal s účastníkom, ktorý nemal procesnú spôsobilosť a zároveň nebol riadne zastúpený; obidve tieto podmienky musia byť splnené súčasne...

Z obsahu spisu je tiež nepochybné, že menovaný advokát počas celého konania od nápadu veci na prvostupňový súd (06. 07. 2012) až po podanie písomného vyjadrenia k dovolaniu odporcov, ktoré je predmetom tohto dovolacieho konania (25. 01. 2016), vykonával úkony spočívajúce v ochrane práv a právom chránených záujmov svojich

klientov - navrhovateľov, a to jednak podávaním písomných návrhov, vyjadrení, boli mu doručované súdne rozhodnutia a iné písomnosti...

... nedostatok aktuálnej plnej moci udelenej navrhovateľmi advokátovi [REDAKOVANÉ] na zastupovanie ich osôb v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 35Cb/141/2012, nespôsobuje vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. c/ O. s. p.. Súčasne však dovolací súd zdôrazňuje vhodnosť uvedený nedostatok (spočívajúci v absencii platnej plnej moci), zhojiť, a to v záujme odstránenia prípadných budúcich námietok, resp. pochybností v konaní.“

16. Aj v prípade odôvodnenia tohto dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. c) OSP je evidentné zamieňanie si pojmov a nepochopenie ich podstaty sťažovateľmi, keď predpokladom jeho naplnenia je kumulatívne (súčasné) splnenie dvoch predpokladov, a to aby išlo o účastníka konania, ktorý nie je procesne spôsobilý (t. j. má síce spôsobilosť byť účastníkom konania, t. j. je spôsobilý byť nositeľom procesných práv a povinností, avšak nie je spôsobilý sám tieto procesné práva a povinnosti aj realizovať, t. j. nemá procesnú spôsobilosť), a súčasne aj napriek tomu nedostatku aj tak nebol kvalifikovane právne zastúpený. Z citovaného je zrejmé, že najvyšší súd podstatu pojmov procesnej spôsobilosti a aktívnej vecnej legitímácie opäť objasnil ústavne udržateľným spôsobom a tiež konštatoval, že v danom, prípade ani jednému z navrhovateľov nechýbala procesná spôsobilosť, t. j. obaja boli oprávnení a spôsobilí konať aj samostatne bez právneho zastúpenia, čo znamená, že už v tomto bode nie je naplnený jeden z predpokladov dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. c) OSP. Súčasne však najvyšší súd podotkol, že aj napriek plnej procesnej spôsobilosti oboch navrhovateľov (ktorí neboli pozbavení ani obmedzení vo svojej spôsobilosti na právne úkony) v ich mene konal advokát, čo je síce prípustné aj v prípade plne procesne spôsobilého účastníka konania, avšak v danom prípade tak advokát síce postupoval na základe splnomocnenia, ktoré bolo navrhovateľmi obmedzené pre účely iného konania, avšak vzhľadom na to, že navrhovatelia ako plne procesne spôsobilí účastníci konania boli schopní v plnom rozsahu posúdiť dopad a význam úkonov tohto advokáta a aj napriek tomu sa proti jeho úkonom neohradili, nepovažoval toto formálne pochybenie navrhovateľov za naplnenie jedného z predpokladov podľa zmieneného dovolacieho dôvodu. Aj toto odôvodnenie najvyššieho súdu možno

podľa ústavného súdu považovať za ústavne akceptovateľné, a to nielen vzhľadom na absenciu kumulatívneho naplnenia obidvoch dovolacích dôvodov podľa § 237 ods. 1 písm. c) OSP, ale aj vzhľadom na potrebu preferovania materiálno právnej ochrany práv jednotlivcov pred prílišným formalistickým postupom súdnej autority, ktorá by vďaka nemu prehliadala skutočne vecný rámec práv, ochrany ktorých by sa pred ním účastníci dovoľávali.

17. Napokon v súvislosti s posledným dovolacím dôvodom podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, ktorý sťažovatelia odôvodnili poukazom na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu, najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Za nedôvodnú dovolací súd vzhliadol aj námietku dovolateľov spočívajúcu v ich tvrdení o odňatí možnosti konať pred súdom (S 237 ods. 1 písm. f) O. s. p.) v dôsledku arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti vo veci vydaných uznesení súdov nižších stupňov...

Dovolací súd po preskúmaní oboch vo veci vydaných rozhodnutí, tak prvostupňového, ako aj odvolacieho, dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu v spojení s potvrdeným uznesením súdu prvého stupňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. spĺňa, a preto ho možno považovať za preskúmateľný a ústavne akceptovateľný...

... Súd prvého stupňa sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne vysporiadal s dôvodmi, ktoré viedli k nariadeniu predbežného opatrenia, zamerajúc sa na účel inštitútu predbežného opatrenia, pri nariadení ktorého sa dôraz kladie na zabezpečenie rýchlej a účinnej ochrany ohrozených práv, zohľadniac kritérium primeranosti ujmy vo sfére dispozičných práv odporcov (resp. povinnej osoby) k nehnuteľnému majetku v dôsledku nariadeného predbežného opatrenia. Dovolací súd vo vzťahu k námietke dovolateľov spočívajúcej v tvrdení o porušení nedotknuteľnosti majetku chráneného Ústavou SR dopĺňa, že predbežným opatrením nie je povinnému odňaté vlastnícke právo a nie je mu ani znemožnené užívanie vlastníctva; povinnému sú iba zakázané právne dispozície vymenované v uznesení súdu (II. ÚS 110/96).

Rovnako aj uznesenie odvolacieho súdu splna parametre zákonného odôvodnenia, pretože v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil, osobitne sa zamerajúc na otázku

pasívnej legitímácie odporcov v 1. a 2. rade a opodstatnenosti uloženia povinnosti aj spoločnosti [REDAKOVANÉ]...“

18. Z citovaného je zrejmé, že najvyšší súd preskúmal rozhodnutia (uznesenie o predbežnom opatrení) súdov nižších stupňov aj z hľadiska na nich kladených požiadaviek náležitého odôvodnenia tohto typu rozhodnutia, ktoré musí zohľadňovať nielen potrebu síce dočasnej, ale najmä rýchlej a účinnej ochrany práv, avšak nielen práv navrhovateľov, ale zohľadňujúc princíp proporcionality (rovnomernosti) aj pri súčasnom rešpektovaní práv odporcov, resp. z predbežného opatrenia povinných subjektov, a to tak, aby sa týmto dočasným stavom nevytvoril stav nezvratný (nemenný). Inými slovami, tak ako to vyplýva aj z rozhodnutia najvyššieho súdu (sťažovateľa zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom nepredložili rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu, pozn.), ktorý sa stotožnil a považoval za dostačujúce toto odôvodnenie okresného súdu, s ktorým sa identifikoval aj krajský súd:

„... sa súd prvého stupňa riadil aj zásadou primeranosti nariadeného predbežného opatrenia... Súd zohľadnil povinnosť poskytnúť ochranu nielen navrhovateľom, ale aj odporcom, ktorí môžu byť obmedzovaní iba do takej miery, aby predbežné opatrenie nemalo za následok reálne znemožnenie ochrany ich oprávnených záujmov. Súd mal za to, že nariadením predbežného opatrenia s obsahom navrhovaným navrhovateľmi, sa nenapraviteľný stav nevytvorí, nakoľko nariadením predbežného opatrenia nie sú odporcovia nad mieru neprimerane obmedzovaní na svojich právach. Mierou je pomer existencie právoplatne priznanej pohľadávky voči odporcovi v 3. rade a t. č. neobmedzenou možnosťou disponovania majetkom, ktorý môže byť predmetom uspokojovania navrhovateľov v prípade úspechu v súdnom konaní. Súd zdôraznil, že odporcovia o pohľadávke navrhovateľov vedia a po zániku nariadeného predbežného opatrenia nebudú obmedzení disponovať s majetkom, ktorý by mohol byť spôsobilým na výkon rozhodnutia.“

19. S prihliadnutím na konkrétnosti daného prípadu, tak ako vyplývajú z rozhodnutia najvyššieho súdu a ktorých dôveryhodnosť sťažovateľa nenamietajú, aj napriek tomu, že všetci odporcovia v 1. – 3. rade v čase prevodu 100 % obchodného podielu v spoločnosti [REDAKOVANÉ] odporcom v 3. rade na sťažovateľku v 1. rade (odporkyňa v 2. rade),

ktorá ho následne previedla na odporcu v 1. rade, mali vedomosť o výsledku sporového konania, podľa ktorého sa odporca v 3. rade stal dlžníkom navrhovateľov, predsa došlo k prevodu tohto obchodného podielu na jemu blízke osoby, „... čím spôsobil nemožnosť postihnúť exekúciou predmetný obchodný podiel“. Uvedeným navrhovateľia dôveryhodne osvedčili nielen existenciou pohľadávky priznanej právoplatným súdnym rozhodnutím, ale označeným konaním odporcu v 3. rade aj reálnu možnosť ohrozenia výkonu tohto súdneho rozhodnutia, pričom nariadeným predbežným opatrením bola tak poskytnutá na jednej strane účinná ochrana právu navrhovateľov na vymoženie im súdom priznaného peňažného nároku pri súčasnom zohľadnení práv odporcov v 1. – 3. rade, ako aj povinnej osoby, ktorým sa týmto rozhodnutím v žiadnom prípade neodňalo vlastnícke právo, ani im nebolo znemožnené užívať ho naďalej na podnikateľské účely a obmedzujúc ho iba do tej miery, ktorá sa javí byť primeranou vo vzťahu k navrhovateľom súdom priznanému nároku. Z napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu nevyplýva, žeby odporcovia v 1. – 3. rade namietali neúmernosť predbežným opatrením im uloženého obmedzenia nakladania so svojím majetkom a s majetkom obchodnej spoločnosti ako povinnej osoby existenciou reálnej možnosti zabezpečenia vymožitelnosti navrhovateľom judikovaného nároku alternatívnou majetkovou hodnotou, pričom nie zanedbateľnou skutočnosťou je, že v danej veci bolo identické predbežné opatrenie už nariadené. V tomto smere k preukázaniu dôvodov vydania predbežného opatrenia neobstojí ani ďalšia námietka sťažovateľov, podľa ktorej len zmena formy majetku dlžníka z nehnuteľného na hnutel'ný (peniaze), napr. pri jeho predaji, ešte nemôže viesť k záveru o zmenšení majetku dlžníka s úmyslom ukrátiť veriteľa, a to z dôvodu, že v prípade stotožnenia sa s týmto konštatovaním by musel byť preukázaný predaj v hodnote 1:1, ako aj z dôvodu formalizovaného postupu (písomná forma, vklad vlastníckeho práva a pod.), a tým sťaženejšieho postupu pri prevode nehnuteľného majetku v porovnaní s neformálnym postupom pri prevode hnutel'ného majetku, jednoduchším prevodom ktorého môže dôjsť ľahšie k ukráteniu veriteľa, a napokon z prozaicky najpodstatnejšieho dôvodu, a to že otázka danosti zámeru odporcov v 1. – 3. rade ukrátiť navrhovateľov je irelevantná vo vzťahu k vydaniu preskúmaného predbežného opatrenia a bude adekvátnou až v rozhodovaní vo veci samej, t. j. vo veci odporovateľnosti právnych úkonov odporcov v 1. – 3. rade.

20. Napokon v súvislosti s právnym nástupníctvom sťažovateľky v 2. rade po obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], sa žiada podotknúť, že aj keď sa zo záhlavia a z výrokovej časti uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 9/2017 z 25. júla 2017 javí, že účastníkom dovolacieho konania nebola aj sťažovateľka v 2. rade (obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ]), ústavný súd vo vzťahu k tejto sťažovateľke v 2. rade sťažnosť neodmietol ako podanú neoprávnenou osobou, pretože neuvedenie jej označenia v záhlaví a vo výrokovej časti tohto rozhodnutia je len formálnym pochybením najvyššieho súdu, ktorý v bode 65. svojho uznesenia síce uviedol (a vyplýva to aj z výpisu z obchodného registra, pozn.), že obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], v priebehu dovolacieho konania 31. mája 2017 zanikla zlúčením s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], ktorá tak vstúpila do jej právneho postavenia, a musela tak prevziať aj jej záväzky, avšak toto svoje zistenie najvyšší súd netransformoval aj do úvodu svojho rozhodnutia. Na tomto mieste je však aktuálnym zamyslenie, či zánikom obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], jej splynutím s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], resp. pri zápise tejto právne významnej skutočnosti do obchodného registra, nedošlo k porušeniu už v tom čase účinného predbežného opatrenia, keďže pri splynutí obchodných spoločností dochádza aj k prevodu majetku splynutím zanikajúcej obchodnej spoločnosti na novú obchodnú spoločnosť, čo práve predbežné opatrenie zakazovalo.

21. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

22. Keďže závery najvyššieho súdu možno s ohľadom na argumentáciu sťažovateľov považovať za logické, ústavne udržateľné a podľa ústavného súdu im nemožno vyčítať takú svojvoľnosť, ktorá by mala za následok arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorá by v konečnom dôsledku mohla znamenať aj porušenie základného práva, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľov už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

23. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní sťažovateľom úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia ich práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2018